

Protocol (seksueel) misbruik in pastorale of kerkelijke gezag relaties

Inleiding:

De Protestantse Gemeente van de Maria Christina Kerk wil een gastvrije en inclusieve gemeente zijn waar iedereen zich thuis kan voelen. De gemeente wil – voor oud en jong - veilig en betrouwbaar zijn, met een manier van omgaan met elkaar die getuigt van vertrouwen in God en mensen en die vertrouwen in God en mensen voedt.

Dit brengt met zich mee dat we ook oog moeten hebben voor een mogelijke schending van die veiligheid en betrouwbaarheid binnen de gemeente middels 'grensoverschrijdend gedrag'.

Grensoverschrijdend gedrag: waar gaat het dan om?

In 2025 definieert het Fonds Slachtofferhulp 'grensoverschrijdend gedrag' als een 'paraplubegrip' waar veel onder valt: 'gedragingen waar één van de partijen niet (vrijwillig) mee in stemt, b.v. op fysiek, emotioneel, seksueel of financieel vlak. Voorbeelden zijn: intimiderend gedrag, overmatige controle uitoefenen, onder druk zetten, bang maken, discriminatie, racisme, pesten, uitsluiten, fysiek geweld, seksuele intimidatie en seksueel misbruik.'

Het Centrum Seksueel Geweld geeft in 2025 als definitie van seksueel misbruik: 'Seksueel misbruik bestaat uit ongewenste seksuele aanrakingen of seksuele handelingen waarbij misbruik gemaakt wordt van leeftijdsverschil of machtsverschil. Er is sprake van een ongelijkwaardige relatie.'

De kerkorde van de PKN zegt het zo: 'Onder misbruik van een pastorale relatie of gezag relatie wordt verstaan: misbruik van macht en vertrouwen door degene die in een ambt of een dienst staat, een kerkelijke functie vervult of kerkelijke bevoegdheden uitoefent, in een pastorale relatie of in een relatie die betrokkene uit hoofde van dit ambt, deze dienst, functie of bevoegdheden onderhoudt, in de vorm van toespelingen op of uitnodigingen tot seksueel contact dan wel van ander intimiderend gedrag, alles al dan niet onder druk van geheimhouding.'

Het betreft dus misbruik van macht, gezag en vertrouwen in een ongelijke relatie, door mensen die – betaald of vrijwillig- voor de kerk werken.

Vertrouwenspersonen en meldpunt SMPR:

(Het Meldpunt Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties)

Voor wie onverhoopt binnen de kerkelijke gemeente met ongewenst gedrag te maken krijgt, is het mogelijk iemand in vertrouwen te nemen: een vertrouwenspersoon of een lid van de kerkenraad. We bespreken eerst de vertrouwenspersoon.

De kerkenraad heeft er – vanwege de beperkte omvang van de gemeente en het dorp - voor gekozen om geen interne vertrouwenspersonen aan te wijzen, maar gebruik te maken van de mogelijkheid om via de classis Utrecht externe vertrouwenspersonen te vragen. Wij hebben gekozen voor zowel een mannelijke als een vrouwelijk vertrouwenspersoon. Zij zijn bereikbaar via een email-adres van de classis Utrecht, dat ook achterop elke Onderweg en op onze website vermeld staat. Voor onze gemeente zijn dat:

Mw. Ploni Robbers, te bereiken via: plonirobbers@classisutrecht.nl

Dhr. Arnoud Looijen, te bereiken via: arnoud.looijen@classisutrecht.nl

Wat kan de vertrouwenspersoon in geval van ongewenst gedrag binnen de gemeente voor u/je betekenen? Dit is samen te vatten met: het bieden van een luisterend oor - open en niet oordelend -, het samen zoeken naar een goede aanpak en het begeleiden van de melder hierin. De melder is hierbij altijd leidend, zowel als het om het tempo gaat als om de te zetten stappen. Soms is het delen van de ervaring voldoende (je weet je gehoord en erkend), soms is het gewenst om een melding te maken, een klacht in te dienen en/of aangifte te doen. De

vertrouwenspersonen hebben grote deskundigheid als het gaat om doorverwijzen, voorlichten en adviseren en om te beginnen dus: luisteren.

Deze deskundigheid is er ook bij de SMPR: het onafhankelijk meldpunt Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties, dat sinds 1992 bestaat. Hier zijn 9 kerkelijke organisaties bij aangesloten, waaronder de PKN. Zij staan zowel individuele melders als kerkenraden bij, met vertrouwenspersonen, individuele én gemeentebegeleiding, doorverwijzingen en kennis van het kerkrecht.

Contactgegevens SMPR: Postbus 6028, 3505PA Utrecht

telefoon: 030-3038590

Mailadres: info@smpr.nl Website: <https://smpr.nl>

Melding via de kerkenraad en protocol PKN:

De PKN beschikt over een geactualiseerd (2022) 'Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met mogelijk (seksueel) misbruik in pastorale relaties.'

De kerkenraad heeft in haar bijeenkomst van 12 maart 2025 gesproken over het protocol, dat – als stroomschema - leidend kan zijn wanneer zich via een lid van de kerkenraad een situatie van mogelijk grensoverschrijdend gedrag aandient. Het protocol ligt in de consistorie, in de hal bij de ingang van de kerk, alle kerkenraadsleden beschikken er over en het is digitaal beschikbaar als download via <https://protestantsekerk.nl> en ook via <https://smpr.nl> .

Het is goed om te weten dat voor een kleine gemeente ook dan vaak de uitkomst is om externe begeleiding te zoeken, via SMPR.

Verklaring omtrent Gedrag:

De PKN eist dat beroepskrachten, ambtsdragers, taakdragers en anderen die als vrijwilliger aan de gemeente zijn verbonden een Verklaring omtrent Gedrag kunnen overleggen. In de kerkenraad van 12 maart 2025 is besloten dat voor alle kerkenraadsleden, de leden van het college van kerkrentmeester en de pastorale medewerkers een VOG zal worden aangevraagd.